

http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/index.htm

Sanktioner

Senaste uppdatering: 15.9.2009

Innehåll:

Översikt

- 1. Vilka mål vill EU uppnå med sina sanktioner?**
- 2. Vilken typ av sanktioner tillämpar EU?**
 - 2.1. Vapenembargon**
 - 2.2. Ekonomiska och finansiella sanktioner**
 - 2.3. Inreserestriktioner (visum- eller reseförbud)**
- 3. EU:s riktade sanktioner som ett redskap mot terrorismen**
- 4. Vilka principer styr EU:s strategi för sanktioner?**
- 5. Bakgrundsmaterial om EU-sanktioner**
- 6. Vilken rättslig grund används för EU:s sanktioner?**
- 7. Hur går det till när man antar de rättsakter som inför restriktiva åtgärder?**
- 8. Hur genomförs de restriktiva åtgärderna och hur följs de upp?**
- 9. Vilken är kommissionens roll?**
- 10. Ett urval av forskningsrapporter**
- 11. Ett urval av instrument som ska uppfylla målen för GUSP**
- 12. Andra länkar**
- 13. Kontakta oss**

Översikt

Inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) tillämpar EU restriktiva åtgärder för att uppnå de mål för GUSP som ställs upp i Fördraget om Europeiska unionen (se särskilt artikel 11).

På senare tid har EU ofta använt sig av sanktioner eller restriktiva åtgärder (de två begreppen används i fortsättningen synonymt), antingen självständigt eller genom att tillämpa bindande resolutioner som antagits av FN:s säkerhetsråd. Sanktioner är ett instrument av diplomatiskt eller ekonomiskt slag som syftar till att påverka ett agerande eller en politik, t.ex. brott mot folkrätten eller mot de mänskliga rättigheterna eller en politik som inte respekterar rättstatsprincipen eller de demokratiska principerna.

EU:s restriktiva åtgärder kan vara riktade mot regeringar i länder utanför EU, s.k. tredjeländer, eller mot icke-statliga organisationer eller enskilda personer (t.ex. terroristgrupper eller terrorister). De kan omfatta vapenembargon, andra specifika eller allmänna handelsrestriktioner (import- och exportförbud), ekonomiska restriktioner, inreserestriktioner (visum- eller reseförbud) eller andra lämpliga åtgärder.

Denna webbplats innehåller en översikt över gällande restriktiva åtgärder som antagits inom GUSP.

Här finns också en konsoliderad förteckning med namn och uppgifter om alla personer och grupper som omfattas av ekonomiska sanktioner.

I följande text beskriver vi målen och ledstjärnorna för EU:s hållning när det gäller restriktiva åtgärder och vi förklarar hur man inför restriktiva åtgärder inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

1. Vilka mål vill EU uppnå med sina sanktioner?

EU tillämpar sanktioner eller restriktiva åtgärder för att uppnå de mål för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken som fastställs i artikel 11 i fördraget om Europeiska unionen:

- Skydda unionens gemensamma värden, grundläggande intressen, oavhängighet och integritet i överensstämmelse med grundsatserna i Förenta nationernas stadga.
- På alla sätt stärka unionens säkerhet.
- Bevara freden och stärka den internationella säkerheten i enlighet med grundsatserna i Förenta nationernas stadga samt i enlighet med principerna i Helsingforsavtalets slutakt och målen i Parisstadgan, inbegripet de som gäller yttre gränser,
- Främja det internationella samarbetet.
- Utveckla och befästa demokratin och rättsstatsprincipen samt respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Ett allmänt uttalande om EU:s strategi finns i grundläggande principer för användningen av restriktiva åtgärder (sanktioner) (rådets dokument 10198/1/04).

Inom ramen för GUSP tillämpar de 27 EU-länderna sådana sanktioner som FN:s säkerhetsråd fastställer enligt kapitel VII i FN-stadgan. Med stöd i FN-stadgan kan säkerhetsrådet besluta om restriktiva åtgärder som är bindande för alla FN-medlemmar och som syftar till att upprätthålla eller återställa världsfreden och säkerheten, om det finns ett hot mot freden eller om det har begåtts fredsbrott eller angreppshandlingar. När EU genomför säkerhetsrådets resolutioner följer man direktiven i dem, men man kan även besluta om att vidta ytterligare restriktiva åtgärder. EU genomför FN:s restriktiva åtgärder så snabbt som möjligt.

2. Vilken typ av sanktioner tillämpar EU?

Det finns en lång rad möjliga restriktiva åtgärder som EU kan införa. När man beslutar om restriktiva åtgärder är det viktigt att tänka på vilka åtgärder eller åtgärdspaket som är mest lämpliga för att nå den önskade effekten. Hit hör

- diplomatiska sanktioner (utvisning av diplomater, kyliga diplomatiska förbindelser, uppskjutna officiella besök),
- frysning av samarbetet med ett tredje land,

- bojkotter av idrotts- och kulturevenemang,
- handelssanktioner (allmänna eller specifika handelssanktioner och vapenembargon),
- ekonomiska sanktioner (frysning av ekonomiska tillgångar, förbud mot finansiella transaktioner och restriktioner för exportkrediter eller investeringar),
- flygförbud, och
- inreserestriktioner.

EU:s restriktiva åtgärder kan vara riktade mot regeringar i länder utanför EU, s.k. tredjeländer, eller mot icke-statliga organisationer eller enskilda (t.ex. terroristgrupper eller terrorister). EU:s egna sanktioner kan dock inte införas mot enskilda eller grupper, om det inte finns någon utrikespolitisk dimension. Om enskilda eller grupper är föremål för riktade restriktiva åtgärder (som ibland kallas ”smarta sanktioner”), måste det finnas tydliga kriterier, skräddarsydda för det specifika fallet, för att avgöra vem som ska tas upp i förteckningen och vem som ska avföras.

Såsom anges under fråga 1 kan FN:s säkerhetsråd kräva att alla FN:s medlemsstater tillämpar alla typer av åtgärder utom vapenmakt. I artikel 41 i FN-stadgan anges att åtgärderna kan innebära fullständigt eller partiellt avbrytande av ekonomiska förbindelser, järnvägs-, sjö-, luft-, post-, telegraf- och radioförbindelser samt andra samfärdsmedel liksom avbrytande av de diplomatiska förbindelserna.

EU har precis som FN:s säkerhetsråd på senare år i huvudsak tillämpat restriktiva åtgärder i form av vapenembargon, ekonomiska och finansiella restriktioner och inreserestriktioner.

Rådet har enats om riktlinjer för genomförande och utvärdering av restriktiva åtgärder (sanktioner) inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Riktlinjerna ger vägledning i olika frågor och innehåller även standardiserade formuleringar och gemensamma definitioner som kan användas i de rättsakter som inför de restriktiva åtgärderna.

2.1. Vapenembargon

Vapenembargon kan användas för att stoppa flödet av vapen och militär utrustning till konfliktområden eller regimer som med stor sannolikhet kommer att använda dem för förtryck i hemlandet eller för angreppshandlingar mot ett annat land. Därför innehåller de GUSP-rättsakter som inför ett vapenembargo vanligtvis följande:

- Förbud mot försäljning, leverans, överföring eller export av vapen och liknande materiel av alla slag, t.ex. vapen, ammunition, militärfordon och utrustning, paramilitär utrustning och reservdelar.
- Förbud mot finansiering samt ekonomiskt och tekniskt stöd, förmedlingsverksamhet och andra tjänster som rör militär verksamhet och tillhandahållande, tillverkning, underhåll och användning av vapen och liknande materiel av alla slag.

Vapenembargon tillämpas på åtminstone de produkter som anges i EU:s gemensamma militära förteckning, senast uppdaterad den 10 mars 2008. De åtföljs ofta av ett förbud mot tillhörande ekonomiskt och tekniskt stöd. När förtryck inom ett land är ett problem kan ett förbud mot utrustning som kan användas för sådant förtryck också komma ifråga.

Det finns vanligtvis också vissa undantag till förbuden, i synnerhet för icke-dödande utrustning, för slutanvändning av bland annat följande slag:

- Humanitär användning eller för skydd.
- Program för institutionsbyggande och krishanteringsoperationer (särskilt sådana som bedrivs av FN och EU, men även sådana som bedrivs av regionala eller inomregionala organisationer som Afrikanska unionen).
- Minröjning.

Undantagen är som regel föremål för antingen förhandsgodkännande eller anmälan till en behörig myndighet (och, när det gäller FN:s vapenembargo, säkerhetsrådets behöriga sanktionskommitté).

Det finns ofta ett undantag för skyddsutrustning, t.ex. skottsäkra västar och militärhjälm, som tillfälligt exporteras av FN:s, EU:s eller dess medlemsländers personal, företrädare för medierna samt biståndsarbetare och åtföljande personal enbart för personligt bruk.

Tillhandahållande av dödande utrustning och tillhörande ekonomiskt eller tekniskt bistånd kan även tillåtas i vissa fall, under förutsättning att lämpliga kontroller och villkor gäller.

2.2. Ekonomiska och finansiella sanktioner

Med tanke på EU:s betydelse för världsekonomin kan ekonomiska och finansiella sanktioner vara ett kraftfullt påtryckningsmedel. Sådana sanktioner kan bestå av export- och importförbud (handelsanktioner kan gälla vissa produkter, t.ex. olja, timmer eller diamanter), förbud mot utförande av vissa tjänster (förmedling, finansiella tjänster, tekniskt bistånd), flygförbud, förbud mot investeringar, betalningar och kapitalrörelser eller tillbakadragande av tullförmåner. Omfattande ekonomiska eller finansiella restriktioner kan emellertid leda till orimligt stora ekonomiska och humanitära kostnader.

Ekonomiska och finansiella restriktiva åtgärder, även riktade finansiella sanktioner, måste tillämpas av alla personer och enheter som bedriver affärsverksamhet i EU, även medborgare från länder som inte är EU-medlemmar. De gäller även för EU-medborgare och enheter som grundats enligt lag i ett EU-land när de gör affärer utanför EU.

Riktade (eller smarta) finansiella sanktioner

EU har ofta infört riktade finansiella sanktioner som utformats för en viss person, grupp eller organisation som ansvarar för den förkastliga politiken eller det oönskade beteendet.

Sådana sanktioner omfattar både en skyldighet att frysa de ekonomiska tillgångarna för den avsedda personen eller organisationen och ett förbud mot att göra dessa ekonomiska tillgångar direkt eller indirekt tillgängliga för personen eller organisationen.

Det görs undantag på särskilda villkor och med särskilda förfaranden (t.ex. medel som krävs för nödvändiga utgifter som mat, hyra eller lån, läkemedel och vård).

EU har utarbetat och uppdaterat en rapport med titeln EU:s bästa praxis för effektivt genomförande av restriktiva åtgärder. Den innehåller praktiska riktlinjer och rekommendationer om frågor som kan komma upp då man tillämpar finansiella sanktioner.

2.3. Inreserestriktioner (visum- eller reseförbud)

Medborgare i länder utanför EU kan bli föremål för ett förbud att resa in i EU, i enlighet med de mål som anges i fråga 1. Medlemsländerna ska göra det som krävs för att förhindra att personerna i fråga reser in på eller reser genom deras territorium.

Som generell regel tillåter de rättsakter som inför restriktionerna undantag från visum- och reseförbuden av humanitära och andra skäl så att ett medlemsland kan uppfylla skyldigheter enligt internationell rätt. Inreserestriktioner tvingar inte ett medlemsland att vägra sina egna medborgare inresa i det egna landet.

3. EU:s riktade sanktioner som redskap mot terrorismen

EU tillämpar sanktioner med stöd i FN:s säkerhetsråds resolutioner 1267 och 1373. EU tillämpar åtgärder mot enskilda och grupper som finns med på EU:s s.k. terroristlista, som återges i den senaste gemensamma ståndpunkt som ändrar gemensam ståndpunkt 2001/931/GUSP. Enligt en EU-förordning tillämpas inga finansiella sanktioner mot de personer vars namn följs av en asterisk (även om de kan omfattas av nationella finansiella sanktioner). Övriga på listan omfattas av finansiella sanktioner enligt rådets förordning (nr) 2580/2001.

Rådet har sammanställt ett faktablad om ”EU:s förteckning över personer, grupper och enheter som är föremål för särskilda åtgärder i syfte att bekämpa terrorism”. Mandatet och arbetsmetoderna för arbetsgruppen för den gemensamma ståndpunkten 931 finns i rådets dokument 10826/1/07 REV 1. Arbetsgruppen handlägger förslag till att ta upp eller avskriva personer och grupper från listan.

EU genomför också FN:s sanktioner mot al Qaida och talibanerna.

4. Vilka principer styr EU:s strategi för sanktioner?

Generellt sett bör sanktioner i möjligaste mån vara riktade mot de personer eller grupper som är ansvariga för den oönskade politiken eller det oönskade beteendet för att man ska kunna minimera de negativa effekterna för andra.

Införandet och genomförandet av restriktiva åtgärder måste alltid följa gällande lag, inte minst folkrätten. Sanktionerna ska respektera de mänskliga rättigheterna och de

grundläggande friheterna, i synnerhet med avseende på rättssäkerheten och rätten till en effektiv domstolsprövning. Åtgärderna ska alltid stå i proportion till det eftersträvade målet. Riktade sanktioner ger utrymme för lämpliga undantag för att ta hänsyn till de avsedda personernas grundläggande humanitära behov.

De restriktiva åtgärderna bör även respektera EU:s och dess medlemsländers internationella skyldigheter, särskilt WTO-avtalen. EU använder sig därför med försiktighet av ekonomiska och finansiella sanktioner, som undantag till principerna för den gemensamma marknaden, som bygger på fri rörlighet för kapital och på frihandel. Innan sanktionerna kan tillämpas, måste man eventuellt åberopa klausuler om tillfälligt upphävande i avtal med tredjeländer eller så måste sådana avtal upphävas.

EU antar inte rättsakter som tillämpas utanför EU:s gränser i strid med folkrätten.

Ett annat grundläggande inslag i EU:s restriktiva åtgärder är antingen en klausul med en förfallodag eller en översynsklausul, för att säkerställa att åtgärderna upphävs eller anpassas som svar på utvecklingen. EU:s egna åtgärder ses över kontinuerligt.

5. Bakgrundsmaterial

Gemensamma ståndpunkter och förordningar om införande och genomförande av sanktioner och restriktiva åtgärder inom ramen för GUSP

Alla rättsakter och sanktionsförordningar inom GUSP offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning på alla officiella EU-språk.

Grundläggande principer för användningen av restriktiva åtgärder

När man i rådet enades om 2003 års riktlinjer för sanktioner (se nedan) bad man också generalsekreteraren/den höge representanten att i samarbete med EU-kommissionen utarbeta en strategi för en effektivare användning av sanktioner. Detta ledde till att rådet den 7 juni 2004 antog ett dokumentet med grundläggande principer (rådets dokument 10198/1/04 REV 1). Där beskrivs rådets syn på sanktioner och hur och när de ska tillämpas.

Riktlinjer för genomförande och utvärdering av restriktiva åtgärder (sanktioner) inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik

Under 2003 inledde rådet en översyn av sina rutiner och strategier när det gäller sanktioner. Rådet enades därefter om riktlinjerna för sanktioner den 8 december 2003 ([rådets dokument 15579/03](#)). Rådet antog en uppdatering av riktlinjerna den 2 december 2005 ([rådets dokument 15114/05](#)). Riktlinjerna innehåller praktisk vägledning för utarbetande, genomförande och övervakning av GUSP-relaterade restriktiva åtgärder, och även standardiserade formuleringar för rättsakter inom GUSP.

[EU:s bästa praxis för effektivt genomförande av restriktiva åtgärder](#)

Rådet enades i december 2004 om ett tekniskt dokument om specifika frågor i samband med ekonomiska sanktioner riktade mot terroristgrupper (rådets dokument 13851/4/04 REV 4). Det uppdaterades i december 2005 och resultatet var en mer omfattande rapport med bästa praxis för både hur man upprättar förteckningar och tillämpar ekonomiska sanktioner (rådets dokument 15115/05) och rättelse (enbart EN). Den 14 juni 2006 enades rådet om ytterligare en uppdatering (rådets dokument 10533/06 och COR 1), liksom den 9 juli 2007 (rådets dokument 11679/07). Det rör sig alltså om ett ”levande” dokument och det kommer att fortsätta att vidareutvecklas allteftersom rådet granskar andra rekommendationer och bästa praxis som rör alla sanktionsaspekter.

Mandat och arbetsmetoder för arbetsgruppen för genomförande av gemensam ståndpunkt 2001/931/GUSP (”terroristlistan”)

Mandatet och arbetsmetoderna för arbetsgruppen för den gemensamma ståndpunkten 931 finns i rådets dokument 10826/1/07 REV 1. Arbetsgruppen handlägger förslag till att ta upp eller avskryva personer och grupper från listan.

I ett faktablad förklaras listan mer i detalj. Man beskriver hur besluten fattas, hur man förklarar för någon på listan varför hon eller han finns där, hur listan regelbundet ses över och vad personerna på listan kan göra för att få sitt ärende omprövat eller hur de får tillgång till sina frysta tillgångar.

Rekommendationer för hantering av EU:s landsspecifika autonoma sanktioner eller EU:s tillägg till FN:s förteckningar över sanktioner (rådets dokument 7697/07 och 11054/07)

I april 2007 antog rådet en rad rekommendationer som gäller hur man uppger skäl och meddelar personer, grupper eller enheter som finns upptagna i förteckningar inom ramen för EU:s landsspecifika autonoma sanktioner eller EU:s tillägg till FN:s sanktioner. Rekommendationerna omfattar behovet att uppge skäl, ett förfarande för delgivning (om nödvändigt), förfaranden för att meddela personer, grupper och enheter om deras rätt att få framföra sina synpunkter och hur de går tillväga för att avföras från listan. Rekommendationerna gäller också behovet att ha noggranna uppgifter så att rätt personer och grupper uppges (rådets dokument 7697/07).

I juni 2007 följdes det dokumentet upp med en serie praktiska rekommendationer om hur man för upp och avför personer och grupper från listorna när det gäller denna typ av sanktioner (rådets dokument 11054/07).

6. Vilken rättslig grund används för EU:s sanktioner?

Vilken rättslig grund som används för att anta sanktionerna beror på deras art och syfte. När det krävs en åtgärd från EU, antas en gemensam ståndpunkt på grundval av artikel 15 i fördraget om Europeiska unionen. En gemensam ståndpunkt är en rättsakt inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och det krävs att alla medlemsländer i rådet är eniga för att den ska kunna antas.

Om den gemensamma ståndpunkten leder till en inskränkning i eller ett avbrott av de ekonomiska förbindelserna med ett tredjeland, dvs. inför ekonomiska och finansiella sanktioner, regleras genomförandet inom EU av artikel 301, och när det gäller finansiella restriktioner av artikel 60 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. I sådana fall ska kommissionen lägga fram ett förslag till en rådsförordning, som rådet därefter kan anta med kvalificerad majoritet.

När de restriktiva åtgärderna är riktade mot personer eller grupper som inte direkt är kopplade till en regim i ett tredjeland, är artiklarna 60, 301 och 308 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen tillämpliga. I detta fall krävs att förordningen antas enhälligt av rådet efter samråd med Europaparlamentet.

I vissa fall är det också möjligt att införa restriktiva åtgärder med stöd i GUSP-rättsakter och någon gällande förordning, t.ex. diamantembargot mot Elfenbenskusten som infördes med stöd i förordning nr 2368/2002 som reglerar EU:s handel med rådiamanter i linje med reglerna för Kimberleyprocessen.

De rådsförordningar om sanktioner och kommissionens genomförandeförordningar ingår i EU-rätten. Enligt gällande rättspraxis går EU-rätten före medlemsländernas lagar, om det uppstår konflikter dem emellan. Rådets och kommissionens förordningar tillämpas direkt och har direkt verkan i medlemsländerna. De skapar rättigheter och skyldigheter för dem som omfattas av dem (inklusive EU-medborgare och ekonomiska aktörer). De behöriga myndigheterna i medlemsländerna och kommissionen ansvarar för att de tillämpas korrekt.

Vissa sanktioner som införs i gemensamma ståndpunkter genomför medlemsländerna, t.ex. vapenembargon. Trots att handeln med tillverkade varor är EU:s behörighetsområde, får medlemsländerna enligt artikel 296 i EG-fördraget genomföra ett embargo mot militära produkter med hjälp av nationella åtgärder. Det är därför gängse praxis att vapenembargon införs genom en gemensam ståndpunkt och genomförs på grundval av EU-ländernas egna lagar om exportkontroll (även om förbud mot att tillhandahålla tillhörande ekonomiskt eller tekniskt bistånd genomförs genom en förordning).

På samma sätt genomförs de inreserestriktioner (visum- eller reseförbud) som införs med stöd av en gemensam ståndpunkt på grundval av medlemsländernas lagar om inresa för medborgare från andra länder.

7. Hur går det till när man antar de rättsakter som inför restriktiva åtgärder?

EU:s ordförandeland eller ett av medlemsländerna, vanligtvis med hjälp av rådets sekretariat, eller kommissionen, utarbetar först ett förslag till en gemensam ståndpunkt. Förslaget granskas och diskuteras i de behöriga arbetsgrupperna i rådet, vanligtvis den arbetsgrupp som ansvarar för förbindelserna med landet i fråga, och alltid i arbetsgruppen med råd för yttre förbindelser, ”Relex”, och i Ständiga representanternas kommitté, ”Coreper”, som vidarebefordrar förslaget till rådet för antagande. Efter det att rådet har

antagit den gemensamma ståndpunkten publiceras texten i Europeiska unionens officiella tidning (EUT).

Om man i den gemensamma ståndpunkten efterlyser insatser från EU:s sida för att genomföra vissa eller alla restriktiva åtgärder, lägger kommissionen fram ett förslag till rådsförordning för rådet i enlighet med artiklarna 60 och 301 i EG-fördraget. Förslaget granskas därefter av Relex och Coreper, innan rådet antar det. Formellt sett ska ett förslag till rådsförordning läggas fram efter det att rådet har antagit en gemensam ståndpunkt. Men när det gäller rådsförordningar om restriktiva åtgärder lägger kommissionen ofta fram sitt förslag i så god tid att rådet kan diskutera både sin ståndpunkt och förslaget samtidigt. På så sätt påskyndas processen. Om möjligt antar rådet de båda rättsakterna på samma gång.

8. Hur genomförs de restriktiva åtgärderna och hur följs de upp?

Det är visserligen viktigt att restriktiva åtgärder utformas så att de är inriktade på det avsedda landets eller de avsedda personernas specifika situation, men de kan bara få genomslag om de genomförs och följs upp på rätt sätt. I EU:s riktlinjer för restriktiva åtgärder och dokumentet om bästa praxis finns användbara förslag. Beroende på de specifika sanktionernas utformning tilldelas såväl EU-länderna som kommissionen särskilda genomförandeuppgifter.

I normala fall är de behöriga myndigheterna i medlemsländerna ansvariga för att

- besluta om straff för överträdelse av de restriktiva åtgärderna,
- bevilja undantag,
- ta emot information från och samarbeta med ekonomiska aktörer (t.ex. banker och kreditinstitut),
- rapportera om genomförandet till kommissionen,
- när det gäller FN-sanktioner vid behov samordna med säkerhetsrådets sanktionskommittéer, när det handlar om specifika undantag och begäran om att en person eller organisation ska avföras från sanktionslistan.

När det gäller kommissionens roll se fråga 9.

Enligt EU:s riktlinjer för sanktioner har en ”sanktionsgrupp” inom arbetsgruppen med råd för yttre förbindelser (Relex) bildats och fått i uppdrag att kartlägga bästa praxis för genomförande och tillämpning av restriktiva åtgärder i form av utbyte av information och erfarenheter.

9. Vilken är kommissionens roll?

Kommissionen lägger fram förslag till förordningar om införande av restriktiva åtgärder som faller inom EU:s behörighetsområde. Förslagen antas därefter av rådet. Kommissionen kan också lägga fram förslag till gemensamma ståndpunkter.

Kommissionen har också befogenhet att utarbeta genomförandeförordningar som ändrar sådana rättsakter, i synnerhet genom att offentliggöra förteckningar över avsedda personer, grupper eller organ.

För alla åtgärder inom EU:s behörighetsområde måste kommissionen se till att medlemsländerna korrekt och snabbt genomför sanktionsförordningarna (t.ex. genom att fastställa regler om straff om någon person eller organisation som ska följa lagarna i EU bryter mot dem) och vidta åtgärder för att tillämpa och genomföra dessa förordningar. Som stöd för uppföljningen innehåller sanktionsförordningarna ofta specifika krav på rapportering för de ansvariga myndigheterna i medlemsländerna. Om ett medlemsland inte antar föreskrifter för genomförandet, kan kommissionen inleda ett överträdelseförfarande mot det landet enligt artiklarna 227 och 228 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Kommissionen deltar också i mötena i rådets sanktionsarbetsgrupp och bidrar till de dokument som diskuteras där.

10. Ett urval av forskningsrapporter

Observera att följande urval av forskningsrapporter innehåller aspekter som inte tas upp i de officiella dokumenten. Kommissionen ansvarar inte för rapporternas innehåll eller för länkarna. Syftet är enbart att informera. Att en rapport eller länk finns med i urvalet innebär inte att kommissionen har godkänt innehållet. Man ska inte heller dra några slutsatser av att någon rapport eller länk inte finns med. Se det viktiga rättsliga meddelandet som gäller all information på denna webbplats.

10.1 En historik över EU:s sanktionspolitik

I en rapport med titeln ”Hard Measures by a Soft Power? Sanctions Policy of the European Union” granskar Joakim Kreutz EU:s sanktionspolitik. Rapporten publicerades av Bonn International Centre for Conversion i januari 2006.

10.2 Riktade/smarta sanktioner

Ett antal studier som beställts av olika länder har resulterat i viktiga rekommendationer om riktade sanktioner:

- <http://www.smartsanctions.ch> (Interlakenprocessen, 1998–2001, gäller riktade finansiella sanktioner).
- <http://www.smartsanctions.de> (Bonn–Berlinprocessen, 2000–01: förbättring av utformningen och genomförandet av vapenembargon och sanktioner på rese- och flygområdena).
- <http://www.smartsanctions.se> (Stockholmsprocessen 2001–03: hur man kan göra riktade sanktioner effektivare).

De tyska, svenska och schweiziska regeringarna beställde rapporten ”Strengthening Targeted Sanctions Through Fair and Clear Procedures” som offentliggjordes i mars

2006 av Targeted Sanctions project inom Watson Institute for International Studies vid Brown University.

[FN:s juridiska avdelning](#) beställde en studie med titeln "Targeted Sanctions and Due Process", som avslutades i maj 2006.

Europarådet beställde en rapport av professor Iain Cameron. Den heter "The European Convention on Human Rights, Due Process and United Nations Security Council Counter-Terrorism Sanctions" och offentliggjordes i februari 2006.

11. Ett urval av närliggande instrument

Kontroll av export av konventionella vapen

EU-länderna kontrollerar inte bara vapenembargon utan även annan militär export. I detta sammanhang bör man nämna EU:s "uppförandekod för vapenexport", som medlemsländerna antog i juni 1998 för att stärka samarbetet och öka överensstämmelsen när det gäller exporten av konventionella vapen inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Alla medlemsländer har gått med på att tillämpa uppförandekoden när de bedömer ansökningar om export av produkter i EU:s gemensamma militära förteckning, som senast uppdaterades den 10 mars 2008. Det första kriteriet gäller respekten för medlemsländernas internationella åtaganden, i synnerhet sanktioner som föreskrivs av FN:s säkerhetsråd och av EU, för icke-spridningsavtal och andra avtal samt för övriga internationella åtaganden. Genom koden skapas en mekanism genom vilken EU-länderna kan konsultera och informera varandra om avslag på ansökningar om vapenexport. Koden kompletterar på så sätt nationella lagar om kontroll av vapenexport. Det finns mer information på rådets webbplats om säkerhetsrelaterad exportkontroll.

Vapenförmedling

Rådet antog en gemensam ståndpunkt om kontroll av vapenförmedling (rådets gemensamma ståndpunkt 2003/468/GUSP) i juni 2003. Syftet är att reglera vapenförmedling för att undvika att FN:s, EU:s eller OSSE:s embargon av vapenexport kringgås. I ståndpunkten finns bestämmelser som ska genomföras genom nationell lagstiftning, t.ex. kravet att medlemsländerna ska vidta nödvändiga åtgärder för att kontrollera förmedling inom deras behörighetsområde och utvärdera om ansökningar om licens för förmedling strider mot EU:s uppförandekod för vapenexport. Vidare ska man upprätta ett system för utbyte av information om förmedlingsverksamhet samt fastställa ändamålsenliga påföljder för att se till att kontrollerna verkligen genomförs.

Produkter och teknik med dubbla användningsområden

Export av produkter som kan användas för både civila och militära ändamål (s.k. produkter med dubbla användningsområden) kontrolleras i enlighet med rådets förordning (EG) nr 428/2009 (stor fil). För ytterligare information och uppdateringar om exportkontroll i fråga om produkter med dubbla användningsområden, se webbplatsen för kommissionens generaldirektorat för handel.

Handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Genom [rådets förordning \(EG\) nr 1236/2005](#), som trädde i kraft den 30 juli 2006, infördes nya kontroller av varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. För vissa varor är export från och import till EU förbjuden, medan det för andra varor krävs licenser.

Handel med rådiamanter (Kimberleyprocessen)

Handeln med rådiamanter kontrolleras inom ramen för Kimberleyprocessens certifieringssystem, som skapades 2002 för att förhindra att diamanter används för att finansiera konflikter. EU tillämpar systemet med stöd i [rådets förordning \(EG\) nr 2368/2002](#), och EU-kommissionen företräder hela EU inom certifieringssystemet. Mer information finns på kommissionens särskilda [webbplats](#).

Handel med timmer (skogslagstiftningens efterlevnad, styrelseformer och handel (FLEGT))

För att se till att enbart lagligt timmer importeras till EU har kommissionen skapat ett licenssystem för timmer som tillämpas på frivillig (men bindande) basis genom partnerskapsavtal med timmerproducerande länder. För mer information se GD Utvecklings webbplats om [FLEGT](#) och [rådets förordning \(EG\) nr 2173/2005](#).

Indragning av bistånd och utvecklingsamarbete

Förbindelserna mellan EU och tredjeländer regleras ofta i bilaterala avtal. Ett exempel är [Cotonouavtalet](#) från år 2000, som reglerar förbindelserna mellan EU och länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS-länderna). I artikel 96 fastställs möjligheten att vidta lämpliga åtgärder om någon av parterna agerar i strid med avtalets grundpelare, dvs. respekten för de mänskliga rättigheterna, de demokratiska principerna och rättsstatsprincipen. Mer information om bilaterala avtal mellan EU och andra länder och regioner finns på webbplatsen ["EU in the world"](#).

Tillfälligt upphävda tullförmåner

Tullförmåner enligt [Allmänna preferenssystemet](#) samt förfaranden och skälen till att de tillfälligt kan upphävas regleras i [rådets förordning \(EG\) nr 980/2005](#).

12. Andra länkar

EU:s politikområden

Mer information av allmänt slag hittar du på följande webbplatser:

- Kommissionens webbsidor om [den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken \(GUSP\)](#)
- Rådets sidor om [GUSP](#)
- Kommissionens sidor om [kampen mot terrorism](#)
- Rådets sidor om [kampen mot terrorism](#)
- Bakgrundsmaterial om [kampen mot terrorism \(rådet\)](#)
- Rådets sidor om den [europeiska säkerhets- och försvarspolitik \(ESFP\)](#)
- Kommissionens sidor om [icke-spridning och nedrustning](#)

- Kommissionens sidor om mänskliga rättigheter

FN

- Resolutioner från FN:s säkerhetsråd
- Information om säkerhetsrådets sanktionskommittéer
- Den informella arbetsgruppen om allmänna sanktionsfrågor: ”Report on general recommendations on how to improve the effectiveness of United Nations sanctions” (UN document S/2006/997).
- Rapport från generalsekreterarens högnivåpanel om hot, utmaningar och förändringar ”A more secure world: our shared responsibility”, december 2004, UN document A/59/565 (se punkterna 9 och 178–182 om sanktioner).
- ”Sanctions Assessment Handbook: Assessing the Humanitarian Impact of Sanctions”, FN:s ständiga kommitté för samarbete mellan kontoren, oktober 2004.

13. Kontakta oss

Om du vill kontakta oss kan du skriva till:

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för yttre förbindelser
Direktorat A – Krisfrågor och samordning inom ramen för GUSP
Enhet A2 – Crisis Response and Peace Building – Sanctions
CHAR 12/45
BE-1049 Bruxelles/Brussel
Belgien

Information om kommissionens utrikespolitiska verksamhet finns här.

För allmänna frågor om EU kontakta Europe Direct eller ring gratisnumret 00 800 6 7 8 9 10 11 som fungerar i alla 27 EU-länder. Du kopplas till en telefonist som talar svenska.

Senaste uppdatering: 15.9.2009